

Ecologische beoordeling van nieuwbouw Vincent van Gogh College te Assen

A&W-rapport 1558

in opdracht van

Ecologische beoordeling van nieuwbouw Vincent van Gogh College te Assen

A&W rapport 1558

E.W. de Vries

Foto Voorplaat

Vincent van Gogh College te Assen, foto A&W

E.W. de Vries 2010

Ecologische beoordeling van nieuwbouw Vincent van Gogh College te Assen, A&W rapport 1558

Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden

Opdrachtgevers**Gemeente Assen**

Postbus 30018

9400 RA Assen

Telefoon 0592 366 911

Uitvoerder**Altenburg & Wymenga ecologisch
onderzoek BV**

Postbus 32

9269 ZR Feanwâlden

Telefoon 0511 47 47 64

Fax 0511 47 27 40

info@altwym.nl

www.altwym.nl

Projectnummer

1649VGC

Projectleider

E.W. de Vries

Status

Eindrapport

Autorisatie

Goedgekeurd

Paraaf

R. Strijkstra

Datum

25 november 2010

Inhoud

1	Inleiding	1
2	Situatieschets en plannen	3
2.1	Huidige situatie	3
2.2	Plannen	3
3	Relevante natuurwaarden	5
3.1	Beschermde gebieden	5
3.2	Beschermde soorten	5
4	Effectbepaling en beoordeling	11
4.1	Beschermde gebieden	11
4.2	Beschermde soorten	12
5	Conclusies	15
5.1	Conclusies m.b.t. beschermde gebieden	15
5.2	Conclusies m.b.t. beschermde soorten	15
6	Literatuur	17

Bijlage 1 Overzicht fasen van uitvoering nieuwbouw

Bijlage 2 Relevante wet- en regelgeving natuur

1 Inleiding

Aanleiding

Het Vincent van Gogh College is voornemens nieuwbouw te realiseren op de huidige schoollocatie aan de Selma Lagerloflaan te Assen. Op dit moment bevindt het project zich in de voorbereidingsfase en is een partiële wijziging van het bestemmingsplan noodzakelijk. In dit kader is ecologisch onderzoek gewenst om te bepalen hoe de plannen zich verhouden tot de ecologische wet- en regelgeving. De gemeente Assen heeft Altenburg & Wymenga opdracht gegeven dit onderzoek uit te voeren.

Doel

Het onderzoek dat aan deze rapportage ten grondslag ligt, is een ecologische quickscan. Bij een quickscan worden de (potentieel) aanwezige wettelijk beschermde natuurwaarden in en nabij het plangebied in kaart gebracht. Vervolgens wordt bepaald of de betreffende natuurwaarden negatieve effecten ondervinden van de voorgenomen herinrichting en wordt dit beoordeeld in het kader van de vigerende ecologische wet- en regelgeving. Dit betreft de Natuurbeschermingswet, de Nota Ruimte (Ecologische Hoofdstructuur) en de Flora- en Faunawet. Voor meer informatie over de ecologische wet- en regelgeving wordt verwezen naar bijlage 2. Indien van toepassing worden aanbevelingen gedaan voor mitigatie en eventueel noodzakelijk aanvullend onderzoek.

Inhoud van het rapport

Het rapport is opgebouwd uit de volgende hoofdstukken.

- Situatieschets en plannen: in dit hoofdstuk wordt het onderzoeksgebied afgebakend en beschreven. Tevens wordt een beschrijving gegeven van de plannen, met aandacht voor aspecten als aanleg en toekomstig gebruik (hoofdstuk 2).
- Relevante natuurwaarden: in dit hoofdstuk worden de relevante beschermde natuurwaarden in en nabij het onderzoeksgebied beschreven (hoofdstuk 3).
- Effectbepaling en beoordeling: hier wordt bepaald wat het effect van de ingreep op de natuurwaarden is en wordt een beoordeling gegeven in het kader van de natuurwetgeving (hoofdstuk 4).
- Conclusies: In dit hoofdstuk wordt de beoordeling in het kader van de natuurwetgeving kort samengevat en wordt vermeld welke consequenties daaraan verbonden zijn (hoofdstuk 5).

Aanpak

Voor hoofdstuk 2 is uitgegaan van de informatie die verstrekt is door de opdrachtgever. Het hoofdstuk met de relevante natuurwaarden (hoofdstuk 3) is gebaseerd op twee benaderingswijzen. Ten eerste zijn recente bronnen geraadpleegd over de aanwezigheid van beschermde gebieden en soorten in en nabij het plangebied (Nationale Databank Flora en Fauna, verspreidingsatlassen, overzichtswerken, onderzoeksrapporten en websites (zie ook literatuurlijst, hoofdstuk 6)). Daarnaast is op 15 oktober 2010 een oriënterend veldbezoek uitgevoerd, waarbij gezien de tijd van het jaar voornamelijk is gelet op de mogelijkheden voor aanwezigheid van wettelijk beschermde soorten. De hoofdstukken 4 en 5 zijn vervolgens uitgewerkt aan de hand van de informatie in de hoofdstukken 2 en 3.

Altenburg & Wymenga bv presenteert in dit rapport de resultaten van een onafhankelijk ecologisch onderzoek. Het onderzoek spreekt zich niet uit over de wenselijkheid van het onderhavige plan of een bepaalde ontwikkeling. Landschappelijke, archeologische of cultuurhistorische waarden komen niet aan de orde. Aan deze ecologische beoordeling kunnen geen rechten worden ontleend.

Foto 1. Het Vincent van Gogh College gezien vanaf de Selma Lagerloflaan (foto A&W).

Foto 2. De schoolgebouwen gezien vanaf het huidige sportveld (foto A&W).

2 Situatieschets en plannen

2.1 Huidige situatie

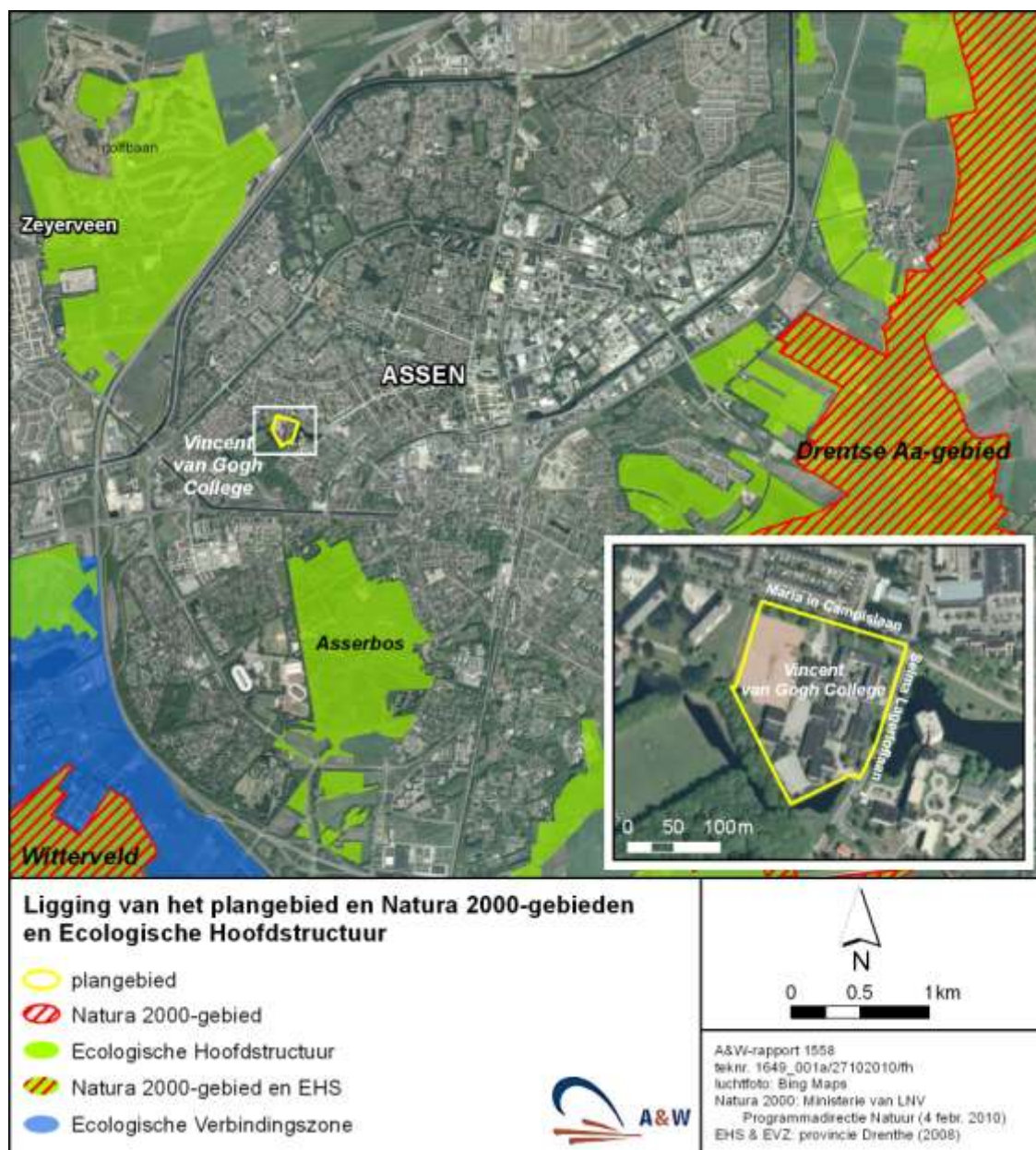
Het plangebied ligt ten westen van het centrum van Assen en wordt begrensd door de Selma Lagerloflaan, Maria in Campislaan en het park De Lariks (figuur 2-1). In de huidige situatie bestaat het plangebied grotendeels uit bebouwing (schoolgebouwen en gymzalen) en verhard terrein (pleinen en een gravelveld) met hier en daar enige bomen, tuinaanplant en gazonnen. In het plangebied is geen oppervlaktewater aanwezig, maar langs de rand ligt in De Lariks een vijverpartij. Dit park bestaat aan de zijde van de school uit bos met Zomereik, Beuk en Berk.

2.2 Plannen

De plannen voor de nieuwbouw van de school omvatten een nieuw schoolgebouw, nieuwe sportvoorzieningen (voor zowel binnen- als buitensport) en nieuwe infrastructuur (parkeerplaatsen, fietsenstallingen en pleinen). Hiervoor moeten de bestaande gebouwen worden gesloopt, wordt de aanwezige begroeiing verwijderd en wordt het gebied bouwrijp gemaakt. Omdat men tijdens de realisatie van de nieuwbouw niet uitwijkt naar een tijdelijke locatie, wordt de nieuwbouw gefaseerd uitgevoerd. Een grafische weergave van deze fasen staat in bijlage 1, hieronder volgt een beschrijving van de fasen:

- Sloop van een klein deel van het gebouw om de bouwlocatie op de huidige sportvelden te optimaliseren.
- Nieuwbouw schoolgebouw op bouwlocatie huidige sportveld en aansluitend/gelijktijdig sloop van het zuidelijk deel van het huidige gebouw.
- Nieuwbouw van sportvoorzieningen op zuidelijke bouwlocatie en het slopen van het huidige schoolgebouw.
- Herinrichting locatie oude hoofdgebouw met parkeerplaatsen, fietsenstalling, pleinen etc.

De tijdsplanning van de bovengenoemde fasen is op dit moment nog niet duidelijk.

Figuur 2-1 - Overzicht van het plangebied en de beschermde gebieden in de omgeving.

3 Relevante natuurwaarden

In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van natuurwaarden die aanwezig zijn binnen en in de omgeving van het plangebied en die tevens beschermd zijn in het kader van ecologische wet- en regelgeving. Er wordt nader ingegaan op natuurwaarden die door hun aanwezigheid/nabijheid mogelijk beïnvloed kunnen worden door de herinrichting.

3.1 Beschermd gebieden

3.1.1 Natura 2000-gebieden

Het plangebied maakt geen deel uit van een Natura 2000-gebied (www.minlnv.nl). De dichtstbijzijnde Natura 2000-gebieden zijn 'Witterveld', 'Fochteloërveen' en 'Drentsche Aa-gebied'. Deze gebieden liggen respectievelijk op ongeveer 3, 5 en 4 km afstand van het plangebied. De genoemde gebieden zijn aangewezen voor verschillende habitattypen en soorten, waarvoor in de ontwerpbesluiten instandhoudingsdoelen zijn opgesteld.

3.1.2 Ecologische hoofdstructuur

Het plangebied is geen onderdeel van de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur (figuur 1). De dichtstbijzijnde onderdelen van de PEHS zijn het Asserbos, delen van het recreatiegebied Baggelhuizen en het gebied rond de golfbaan bij Zeijerveen (www.drenthe.nl). Deze onderdelen van de PEHS liggen op 1 tot 2 km afstand van het plangebied. Ten westen van Assen ligt een ecologische verbindingszone die onder andere het Hijkerveld, Witterveld en Fochteloërveen met elkaar verbindt.

3.1.3 Overige gebiedsbescherming

Behalve door de hierboven beschreven wet- en regelgeving kunnen gebieden ook worden beschermd ten aanzien van natuurwaarden via andere regelgeving, bijvoorbeeld het Streekplan (ganzenfoerageergebied, weidevogelgebied) of bestemmingsplan (bestemming 'overige natuur'). Het plangebied is niet beschermd door deze overige vormen van gebiedsbescherming.

Het aangrenzende park De Lariks heeft de bestemming 'groenvoorzieningen'. Dit park is tevens onderdeel van het 'Groene Frame' van Assen, waarin alle belangrijke groenstructuren en waterpartijen zijn vastgelegd en dat een praktijkvertaling is van de 'Groenstructuurvisie' (gemeente Assen 2006). In deze visie heeft de gemeente Assen het beleid vastgelegd dat zij de komende 20 jaar wil voeren voor het groen in de gemeente. De waterpartij aan de overzijde van de Selma Lagerloflaan en de boomsingel langs de Maria in Campislaan zijn onderdeel van het Groene Frame.

3.2 Beschermd soorten

Gezien het huidige gebruik in en rond het plangebied (bebouwing, bestrating, perken en bosgebied) en gezien waarnemingen uit het verleden (zie vervolg § 3.2 en literatuurlijst), moet bij de beoogde herinrichting mogelijk rekening worden gehouden met soorten die wettelijk beschermd zijn. Deze behoren tot de volgende soortgroepen:

- Amfibieën
- Vogels
- Vleermuizen
- Overige zoogdiersoorten

Op basis van de ligging van het plangebied, de aanwezige biotopen en de aard van de voorgenomen plannen, is het niet waarschijnlijk dat er andere soorten of soortgroepen dan de bovengenoemde in het plangebied voorkomen of worden beïnvloed. Hieronder worden de verschillende soortgroepen beschreven.

3.2.1 Planten

Het plangebied bestaat voor het grootste deel uit schoolgebouwen, bestrating en een gravelveld. Daarnaast is er enige tuinaanplant, liggen er rond de school enkele gazonnen en staan hier en daar (sier)bomen. Aan de rand van het huidige sportveld staat een oude Amerikaanse eik. De overige bomen in het gebied zijn relatief jong. Langs de Maria in Campislaan staat een singel met Zomereik en een ondergroei van onder andere Lijsterbes en Spaanse aak. Aan de noordwestzijde van het sportveld staat een haag met voornamelijk Wilde liguster. De begroeiing in de Lariks aan de zijde van het plangebied bestaat uit Zomereik, Beuk en Berk met een ondergroei van onder andere Lijsterbes, Braam en Hulst. In het park is de aanwezigheid van groeiplaatsen van wettelijk beschermde plantensoorten als Daslook en Brede wespenorchis niet uit te sluiten. Gezien de grotendeels verharde situatie en de aanwezige tuinaanplant is het onwaarschijnlijk dat in het plangebied wettelijk beschermde plantensoorten voorkomen.

3.2.2 Ongewervelde dieren

Gezien de verspreidingsgegevens en het ontbreken van belangrijke ecologische randvoorwaarden, zoals voortplantingswater voor libellen en geschikte waardplanten voor dagvlinders, worden in het plangebied geen wettelijk beschermde ongewervelde dieren verwacht (De Bruyne 2004, Kalkman 2004, Peeters *et al.* 2004, Timmermans *et al.* 2004, Bos *et al.* 2006, EIS *et al.* 2007, Bouwman *et al.* 2008).

3.2.3 Vissen

In de ruime omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van enkele wettelijk beschermde vissoorten, zoals Bittervoorn, Grote- en Kleine modderkruiper (Brouwer *et al.* 2008, RAVON 2010). Hoewel de kans klein is, gezien de aquatische omstandigheden, dat er in de waterpartijen die grenzen aan het plangebied wettelijk beschermde vissen aanwezig zijn, is dit niet geheel uit te sluiten. Door het ontbreken van water komen in het plangebied geen vissen voor.

3.2.4 Amfibieën

In de ruime omgeving van het plangebied komen wettelijk beschermde amfibieënsoorten voor uit alle drie beschermingscategorieën van de Flora- en faunawet. Het gaat om de zwaar beschermde Kamsalamander, Rugstreeppad, Heikikker en Poelkikker, de middelzwaar beschermde Alpenwatersalamander en de licht beschermde Kleine watersalamander, Gewone pad, Bruine kikker en Bastaardkikker (Creemers & Van Delft 2009).

Uit gedetailleerde verspreidingsgegevens (Van Uchelen 2010) blijkt dat de zwaar beschermde amfibieënsoorten niet in de directe omgeving van het plangebied voorkomen. De Heikikker komt niet voor in stedelijk gebied, de Poelkikker komt voor aan de zuidkant van het Asserbos, de Rugstreeppad in de omgeving recreatieplas Baggelhuizen en de Kamsalamander rond de golfbaan ten westen van de A28. Omdat bovendien de situatie in het plangebied niet strookt met de habitateisen van de genoemde soorten, is het onwaarschijnlijk dat in het plangebied zwaar beschermde amfibieënsoorten voorkomen.

De middelzwaar beschermde Alpenwatersalamander komt in verscheidene kilometerhokken in de omgeving van het plangebied voor (Van Uchelen 2010) en lijkt een voorkeur te hebben voor de nabijheid van bos. Bovendien is de soort weinig kritisch wat betreft de keuze voor voortplantingswater. Het is om deze redenen niet op voorhand uit te sluiten dat de soort zich voortplant in de waterpartijen in en rond de Lariks. Gezien het stedelijke karakter wordt echter verwacht dat het plangebied geen functie heeft voor de Alpenwatersalamander indien deze aanwezig is in de Lariks.

Van de in de omgeving voorkomende licht beschermde amfibieënsoorten zullen er enkele in waterpartijen in de omgeving van het plangebied tot voortplanten komen. Zoals hierboven bij de Alpenwatersalamander al werd opgemerkt, heeft het plangebied door het stedelijke karakter weinig functie voor amfibieën. Het is echter niet uit te sluiten dat sporadisch enkele exemplaren van de beschermde amfibieënsoorten in het plangebied foerageren.

3.2.5 Reptielen

Uit verspreidingsgegevens van reptielen blijkt dat in de ruime omgeving van het plangebied waarnemingen bekend zijn van de middelzwaar beschermde Levendbarende hagedis en zwaar beschermde Ringslang (Creemers & Van Delft 2009, Van Uchelen 2010). Deze waarnemingen komen uit de omgeving van de zuidkant van het Asserbos (Ringslang) en het gebied met zorginstellingen ten zuidoosten van het Asserbos (Levendbarende hagedis). In het plangebied is voor deze en andere reptielsoorten geen geschikt leefgebied aanwezig. Vanwege deze redenen is het onwaarschijnlijk dat in het plangebied reptielen voorkomen.

3.2.6 Vogels

Omdat het plangebied voor het grootste gedeelte uit verhard terrein bestaat, zijn er weinig mogelijkheden voor broedvogels aanwezig. Het is echter niet uit te sluiten dat in de aanwezige tuinaanplant en de begroeiing langs de randen van het gebied enkele vogels van stad en park tot broeden komen, zoals Merel, Winterkoning, Roodborst en Houtduif. In het aangrenzende park De Lariks is volop gelegenheid voor verschillende soorten broedvogels, zoals Grote bonte specht, Boomklever, Zwartkop, Tjiftjaf enz.

3.2.7 Vleermuizen

Alle in Nederland voorkomende vleermuissoorten zijn zwaar beschermd door de Flora- en faunawet en zijn vermeld in tabel 3 en in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Voor deze soorten geldt sinds 26 augustus 2009, dat een ontheffing op basis van het wettelijke belang 'Ruimtelijke ontwikkeling' niet meer wordt verleend. Bij mogelijke conflicten met de Flora- en faunawet moeten daarom zoveel mogelijk maatregelen worden getroffen om negatieve effecten tegen te gaan. Om deze redenen worden aan vleermuizen een aparte paragraaf besteed, de overige zoogdiersoorten komen in de volgende paragraaf aan bod.

Volgens verspreidingsgegevens van vleermuizen rond Assen komen in de ruime omgeving van het plangebied zeven vleermuissoorten voor (Limpens *et al.* 1997, www.zoogdieratlas.nl, waarnemingen A&W). Deze zijn: Gewone baardvleermuis, Watervleermuis, Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Laatvlieger, Rosse vleermuis en Gewone grootoorvleermuis.

Voor vleermuizen zijn drie onderdelen van het leefgebied te onderscheiden die van groot belang zijn voor de functionaliteit van het leefgebied. Deze zijn: verblijfplaatsen, foerageergebieden en vliegroutes. Hieronder worden deze drie elementen besproken.

Verblijfplaatsen

In het grootste deel van Nederland hebben vleermuizen hun verblijfplaatsen voornamelijk in bomen en gebouwen. De bomen in het plangebied zijn, op basis van een inschatting tijdens het veldbezoek, nog te jong om geschikt te zijn voor verblijfplaatsen van vleermuizen. Verblijfplaatsen van boombewonende vleermuissoorten worden daarom niet verwacht in het plangebied. De schoolgebouwen zijn opgebouwd met voornamelijk betonnen constructies, die weinig openingen bieden voor verblijfplaatsen van vleermuizen. In enkele delen van de gebouwen zijn stootvoegen aanwezig die in principe toegang kunnen bieden aan vleermuizen. Hoewel de kans klein wordt geacht, is het niet uit te sluiten dat in de gebouwen verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn.

Foerageergebied

Het plangebied is gezien het huidige karakter geschikt als foerageergebied van vleermuizen die ook in stedelijke omgeving jagen, zoals Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis en Laatvlieger. Voor de overige vleermuissoorten die in de omgeving voorkomen, heeft het plangebied naar verwachting geen functie als foerageergebied, omdat deze soorten een meer natuurlijk jachtgebied prefereren.

Vliegroutes

De meeste vleermuissoorten maken bij verplaatsingen tussen verblijfplaatsen en foerageergebied vooral gebruik van lijnvormige landschapselementen, zoals boomsingels, vaarten en randen van bosschages. In het plangebied zijn dergelijke lijnvormige structuren niet aanwezig, maar de opgaande begroeiing langs de randen van het gebied (Maria in Campislaan en bosrand van De Lariks) kunnen wel als onderdeel van een vliegroute fungeren.

3.2.8 Overige zoogdiersoorten

In de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van de middelzwaar beschermde Eekhoorn en Steenmarter en verscheidene licht beschermde zoogdiersoorten, zoals Bunzing, Haas, Mol, Egel, Ree en diverse (spits)muisensoorten (www.zoogdieratlas.nl, waarnemingen A&W).

De middelzwaar beschermde Steenmarter heeft zijn verspreidingsgebied de afgelopen tientallen jaren flink uitgebreid en schuwt daarbij menselijke omgeving niet. De schoolgebouwen zijn echter te ontoegankelijk voor deze soort en verblijfplaatsen in de gebouwen zijn daarom uitgesloten. Ook de bosschages in het plangebied zijn ongeschikt voor verblijfplaatsen van Steenmarter. Bovendien heeft het gebied ook als foerageergebied weinig te bieden. Om deze redenen mag worden geconcludeerd dat de Steenmarter niet in het plangebied voorkomt.

Vanwege het stedelijke karakter is het plangebied ongeschikt als leefgebied van Eekhoorn, dus de aanwezigheid van deze middelzwaar beschermde soort is uitgesloten.

Ondanks dat het plangebied weinig te bieden heeft voor zoogdieren is het niet uit te sluiten dat een enkele licht beschermde zoogdiersoort hier geschikt leefgebied heeft gevonden. Hierbij moet vooral worden gedacht aan soorten als Egel en enkele (spits)muizen.

Foto 3. De bomenrij langs de Maria in Campislaan aan de noordzijde van het plangebied (foto A&W).

4 Effectbepaling en beoordeling

De herinrichting omvat de sloop van de bestaande bebouwing, de verwijdering van de huidige beplanting, grondwerkzaamheden en de bouw van een nieuwe gebouwen. Onderwerp van onderzoek is daarom of en in hoeverre daardoor habitatverlies voor soorten optreedt. Tevens kunnen de werkzaamheden en het nieuwe gebruik van het plangebied leiden tot een verlies van kwaliteit van het beschikbare biotoop voor soorten met een beschermde status. Factoren die daarbij onder andere een rol kunnen spelen, zijn:

- Aantasting of verlies van leefgebied
- Verstoring tijdens de bouw
- Lichtverstoring

De relevante wettelijk beschermde gebieden en soorten die door deze factoren mogelijk negatieve effecten kunnen ondervinden, worden hieronder besproken. Wettelijk beschermde soorten die in dit hoofdstuk niet worden genoemd, komen hoogstwaarschijnlijk niet voor in het plangebied en/of ondervinden geen negatieve effecten van de beoogde herinrichting.

4.1 Beschermde gebieden

4.1.1 Natura 2000-gebieden: Voortoets

De eerste stap om te bepalen hoe een plan zich verhoudt tot de Natuurbeschermingswet is de zogenaamde Voortoets (zie bijlage 1, § 1.1). Hierin wordt bepaald of er een kans is op een (significant) negatief effect op de instandhoudingsdoelstellingen van de aangewezen natuurwaarden van Natura 2000-gebieden als gevolg van de beoogde ingreep.

Gezien de afstand tot het plangebied, het gebruik van het tussenliggende gebied en de aard en omvang van de beoogde plannen, is het uitgesloten dat er negatieve effecten optreden op Natura 2000-gebieden en de aangewezen natuurwaarden. Om deze reden is de conclusie van de Voortoets, dat er geen sprake is van een kans op (significant) negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de betreffende Natura 2000-gebieden. Hieruit volgt dat voor de uitvoering van de plannen geen vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet nodig is en dat er geen noodzaak is voor aanvullend onderzoek naar mogelijke effecten op Natura 2000-gebieden en de aangewezen natuurwaarden.

4.1.2 Ecologische Hoofdstructuur

Om dezelfde redenen als hierboven bij Natura 2000-gebieden genoemd, kan worden uitgesloten dat de beoogde werkzaamheden een negatieve invloed zullen hebben op de wezenlijke waarden van de dichtstbijzijnde PEHS-gebieden. Daardoor treedt er geen conflict op met de regelgeving omtrent de Ecologische Hoofdstructuur.

4.1.3 Overige gebiedsbescherming

Het plangebied wordt niet op een andere wijze wordt beschermd ten aanzien van natuurwaarden dan de hierboven beschreven wet- en regelgeving. Omdat bovendien de omliggende groenstructuren (Groene

Frame) niet worden aangetast, stuit de beoogde herinrichting niet op bezwaren vanuit dergelijke regelgeving.

4.2 Beschermde soorten

4.2.1 Amfibieën

In hoofdstuk 3 werd geconcludeerd dat in het plangebied geen middelzwaar en/of zwaar beschermde amfibieën voorkomen en dat het gebied incidenteel dient als foerageergebied van enkele licht beschermde amfibieënsoorten. Door de herinrichting van het plangebied gaat daarom mogelijk een deel van het leefgebied voor enkele licht beschermde amfibieënsoorten verloren. Na voltooiing van de werkzaamheden kan het plangebied waarschijnlijk (gedeeltelijk) weer functioneren als leefgebied voor de betreffende soorten en in de omgeving van het plangebied is voldoende alternatief leefgebied voor de soorten aanwezig. Bovendien geldt voor licht beschermde soorten een algehele vrijstelling voor het overtreden van enkele verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet bij projecten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling. Om deze redenen veroorzaakt de herinrichting geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van amfibieën.

4.2.2 Vogels

Bij werkzaamheden moet volgens de Flora- en faunawet rekening worden gehouden met het broedseizoen van vogels. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval is, dat verstoord kan worden. Verstoring van broedgevallen is niet toegestaan vanuit de Flora- en faunawet en hiervoor wordt in principe ook geen ontheffing verleend.

Er zijn verschillende mogelijkheden om conflicten te voorkomen. Werkzaamheden buiten het broedseizoen uitvoeren is een afdoende optie. Een alternatief is om verstorende werkzaamheden voor aanvang van het broedseizoen te beginnen, zodat broedpogingen in het werkgebied achterwege blijven. Mochten er toch vogels tot broeden komen en worden die verstoord door de werkzaamheden, dan is er een conflict met de Flora- en faunawet, en moeten de werkzaamheden gestaakt worden tot na de broedperiode. Dit kan worden voorkomen door geen geschikte plaatsen voor nesten te laten ontstaan tijdens de werkzaamheden, door bijvoorbeeld zandhopen of kap- en snoeihout niet dagenlang te laten liggen in het broedseizoen.

Buiten het broedseizoen vallen de meeste nestplaatsen niet onder de bescherming van de Flora- en faunawet. Maar een aantal vogelsoorten maakt gedurende het gehele jaar gebruik van de nestplaats of keert jaarlijks terug op dezelfde plaats. Hun nesten en de functionele leefomgeving daarvan worden daarom het gehele jaar beschermd. Vanaf 26 augustus 2009 geldt een aangepaste lijst van jaarrond beschermde vogelnesten, die indicatief is en niet uitputtend. Nestplaatsen van de soorten die op deze lijst staan, zijn niet binnen het plangebied aangetroffen. Bovendien is het onwaarschijnlijk dat in de omgeving van het plangebied aanwezige jaarrond beschermde nestplaatsen en hun functionele leefomgeving worden beïnvloed door de herinrichting.

De beoogde inrichting van het plangebied veroorzaakt geen conflicten met de Flora- en faunawet ten aanzien van broedende vogels, mits verstoring van broedende vogels en hun nesten wordt voorkomen.

4.2.3 Vleermuizen

Verblijfplaatsen

In hoofdstuk 3 werd geconcludeerd dat de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen in de gebouwen in het plangebied niet op voorhand kan worden uitgesloten. Door de sloop van de gebouwen gaan daarom mogelijk verblijfplaatsen van vleermuizen verloren. In dat geval ontstaat een conflict met de Flora- en faunawet. Omdat niet duidelijk is of er daadwerkelijk verblijfplaatsen van vleermuizen in de gebouwen aanwezig zijn, is aanvullend onderzoek hiernaar noodzakelijk om te bepalen hoe de plannen zich verhouden tot de Flora- en faunawet ten aanzien van vleermuizen.

Voerageergebied

Het plangebied kan in principe dienst doen als voerageergebied voor enkele vleermuissoorten. Tijdens de herinrichting is het plangebied mogelijk minder geschikt als voerageergebied voor vleermuizen. In de omgeving van het plangebied is voldoende alternatief en kwalitatief beter voerageergebied voorhanden. Bovendien zal na voltooiing van de nieuwbouw een vergelijkbare situatie ontstaan met de huidige en kunnen vleermuizen naar verwachting gebruik maken van het plangebied om te voerageren. Om deze redenen mag worden geconcludeerd, dat de functionele leefomgeving van verblijfplaatsen van de aangetroffen soorten vleermuizen in de omgeving ten aanzien van voerageergebied gewaarborgd blijft. Daarom veroorzaakt de herinrichting geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van voerageergebied van vleermuizen.

Vliegroutes

De opgaande begroeiingen langs de randen van het plangebied vormen mogelijk onderdeel van vliegroutes van vleermuizen. Deze lijnvormige structuren blijven bij de herinrichting van het plangebied gehandhaafd. Bovendien zullen er geen wezenlijke veranderingen aan de verlichting in het plangebied worden doorgevoerd. Om deze redenen zijn er geen negatieve effecten te verwachten op vliegroutes van vleermuizen en veroorzaakt de herinrichting geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van dit aspect.

4.2.4 Overige zoogdiersoorten

In het plangebied komen mogelijk enkele licht beschermde zoogdiersoorten voor, maar geen zwaarder beschermde zoogdiersoorten (Hoofdstuk 3). Door de herinrichting gaat mogelijk een deel van het leefgebied van deze soorten verloren. Na voltooiing van de werkzaamheden kan het plangebied waarschijnlijk (gedeeltelijk) weer functioneren als leefgebied voor de betreffende soorten en in de omgeving van het plangebied is voldoende alternatief leefgebied voor de soorten aanwezig. Bovendien geldt voor licht beschermde soorten een algehele vrijstelling voor het overtreden van enkele verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet bij projecten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling. Om deze redenen veroorzaakt de herinrichting geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van zoogdieren.

4.2.5 Samenvattende tabel Flora- en faunawet

In tabel 4-1 is samengevat welke beschermde en kritische soorten (mogelijk) in het plangebied en de omgeving voorkomen. Tevens is bij de soorten aangegeven of en welke vervolgstappen noodzakelijk zijn, zoals aanvullend onderzoek, een ontheffingsaanvraag volgens de Flora- en faunawet en/of aanvullende voorwaarden gelden om negatieve effecten op de beschermde soorten te voorkomen.

Tabel 4-1 - Overzicht van beschermde en kritische planten- en diersoorten die in het plangebied en/of de (ruime) omgeving voorkomen, met hun status volgens de Flora- en faunawet en Rode Lijst. De Rode Lijst heeft de categorieën: gevoelig (GE), kwetsbaar (KW), bedreigd (BE) en ernstig bedreigd (EB). Aanwezigheid: + = aanwezig, - = afwezig, (+) = mogelijk aanwezig gezien biotoop en verspreiding, maar niet vastgesteld.

Soorten per categorie Flora- en faunawet	Plangebied	Omgeving	Rode Lijst-status	Vervolgstappen?
Categorie 1 (lichte bescherming)				
Brede wespenorchis	-	+		Nee
Algemeen voorkomende amfibieënsoorten, zie §3.2	(+)	+	-	Nee
Algemeen voorkomende zoogdiersoorten, zie §3.2	(+)	+	+/-	Nee
Categorie 2 (middelzware bescherming)				
Daslook	-	+	-	Nee
Kleine modderkruiper	-	+	-	Nee
Alpenwatersalamander	-	+	-	Nee
Levendbarende hagedis	-	+	GE	Nee
Steenmarter	-	+	-	Nee
Eekhoorn	-	+	-	Nee
Categorie 3 (zware bescherming)				
Grote modderkruiper	-	+	KW	Nee
Bittervoorn	-	+	KW	Nee
Rugstreeppad	-	+	GE	Nee
Heikikker	-	+	-	Nee
Kamsalamander	-	+	KW	Nee
Poelkikker	-	+	-	Nee
Ringslang	-	+	KW	Nee
Vleermuizen	(+)	+	+/-	Nader onderzoek noodzakelijk
Vogels				
Inheemse broedvogels	+	+	+/-	Uitvoering volgens voorwaarden (§4.2.2)
Jaarrond beschermde nestplaatsen	-	(+)	+/-	Nee

5 Conclusies

In dit hoofdstuk worden de conclusies ten aanzien van relevante beschermde gebieden en soorten uit het vorige hoofdstuk nog eens op een rij gezet en wordt aangegeven hoe de herinrichting zich verhoudt tot de vigerende ecologische wet- en regelgeving.

5.1 Conclusies m.b.t. beschermde gebieden

De beoogde herinrichting veroorzaakt geen conflicten met de ecologische wet- en regelgeving ten aanzien van gebiedsbescherming (Natuurbeschermingswet, Ecologische Hoofdstructuur en overige gebiedsbescherming ten aanzien van natuurwaarden).

5.2 Conclusies m.b.t. beschermde soorten

Om te bepalen hoe de plannen zich verhouden tot de Flora- en faunawet ten aanzien van vleermuizen, is nader onderzoek naar de aanwezigheid van verblijfplaatsen van deze soortgroep noodzakelijk (§4.2.3).

De beoogde herinrichting veroorzaakt verder geen conflict met de Flora- en faunawet, mits wordt voldaan aan de voorwaarde dat broedende vogels en hun nesten niet worden verstoord. In §4.2.2 is uitgelegd hoe aan deze voorwaarde kan worden voldaan.

6 Literatuur

Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhof, De Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea. Papilionoidea. Nederlandse Fauna 7. Leiden. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey Nederland.

Bouwman, J.H., V.J. Kalkman, G. Abbingh, E.P. de Boer, R.P.G. Geraeds, D. Groenendijk, R. Ketelaar, R. Manger & T. Termaat 2008. Een actualisatie van de verspreiding van de Nederlandse libellen. Brachytron, jaargang 11(2), augustus 2008. Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, Heteren.

Brouwer, T., B. Crombaghs, A. Dijkstra, H. Mensinga, A.J. Scheper & P.P. Schollemma 2008. Vissenatlas Groningen Drenthe. Verspreiding van zoetwatervissen in Groningen en Drenthe in de periode 1980-2007. Uitgeverij Profiel, Bedum.

Bruyne, R. de 2004. Nauwe korfslak *Vertigo angustior* Jeffreys 1830, gebaseerd op gegevens tot het jaar 2002. EIS Nederland, www.naturalis.nl/eis.

Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (red.)(RAVON) 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

EIS-Nederland, De Vlinderstichting & Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie 2007. Waarnemingenverslag dagvlinders, libellen en sprinkhanen. EIS-Nederland, Leiden / De Vlinderstichting, Wageningen / Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, Assen.

Gemeente Assen 2006. Groenstructuurvisie. Gemeente Assen 6 juli 2006. Vastgesteld door de gemeenteraad 29 juni 2006.

Kalkman, V.J. 2004. Zeggekorfslak *Vertigo moulinsiana* (Dupuy, 1849). – EIS - Nederland, www.naturalis.nl/eis

Limpens, H.J.G.A., K. Mostert & W. Bongers (eds.) 1997. Atlas van de Nederlandse Vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.

Ministerie van LNV 2003. Ondernemen en de Flora- en faunawet. Ministerie van LNV, Den Haag.

Ministerie van LNV 2004. Werken aan Natura 2000. Handreiking voor de bescherming van de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden. Concept Ministerie van LNV, Den Haag.

Ministerie van LNV 2005. Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998. Ministerie van LNV, Den Haag.

Peeters, T.M.J., C. van Achterberg, W.R.B. Heitmans, W.F. Klein, V. Lefeber, A.J. van Loon, A.A. Mabelis, H. Nieuwenhuijsen, M. Reemer, J. de Rond, J. Smit, H.H.W. Velthuis, 2004. De wespen en mieren van Nederland (Hymenoptera: Aculeata. – Nederlandse Fauna 6. Nationaal Natuurhistorisch

Museum Naturalis, Leiden, KNNV Uitgeverij, Utrecht & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

RAVON 2010. Waarnemingenoverzicht 2007 en 2008. RAVON 34, jaargang 11, nr. 4: p. 61-80.

Timmermans, G., R. Lipmann, M. Melchers & H. Holsteijn 2004. De Gewone rivierkreeft *Astacus astacus* (Linnaeus, 1758). – EIS - Nederland, www.naturalis.nl/eis.

Uchelen, E. van (red.) 2010. Amfibieën en reptielen in Drenthe; voorkomen en levenswijze. Uitgeverij Profiel, Bedum.

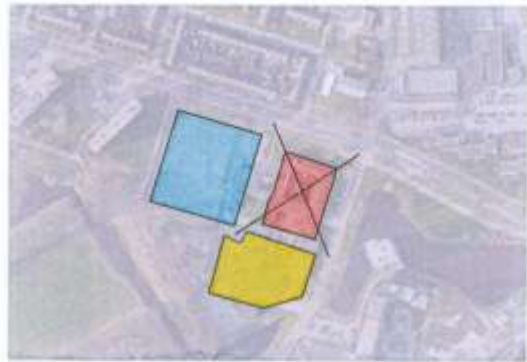
Geraadpleegde internetsites

- www.drenthe.nl
- www.minlnv.nl

Bijlage 1 Overzicht fasen van uitvoering nieuwbouw

Fase 0: slopen klein deel van het gebouw om bouwlocatie op sportveld te optimaliseren.

Fase 2: nieuwbouw sportvoorzieningen op zuidelijke bouwlocatie, slopen oude hoofdgebouw

Fase 1: nieuwbouw Schoolgebouw op bouwlocatie sportveld, aansluitend/gelijktijdig slopen zuidelijk deel van het gebouw

Fase 3: herinrichting locatie oude hoofdgebouw met parkeerplaatsen, fietsenstallingen, pleinen etc.

Figuur 6-1 - Overzicht van de vier fasen voor de realisatie van de nieuwbouw voor het Vincent van Gogh College te Assen (bron: gemeente Assen).

Bijlage 2 Relevante wet- en regelgeving natuur

Alle ruimtelijke ingrepen in Nederland dienen, onder andere volgens de Wabo (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht), aan de ecologische wet- en regelgeving te worden getoetst. Deze is in dit hoofdstuk kort samengevat. Voor een precieze weergave van juridisch relevante teksten raadplege men de oorspronkelijke uitgaven van de wetsteksten. De wettelijke bescherming van natuurwaarden valt in grote lijnen uiteen in twee delen: gebiedsbescherming (paragraaf 1) en soortbescherming (paragraaf 2).

1 GEBIEDSBESCHERMING

Gebiedsbescherming in Nederland is geregeld via de Natuurbeschermingswet (Natura 2000-gebieden en Beschermde Natuurmonumenten) en via regelgeving omtrent de Ecologische Hoofdstructuur en ruimtelijke ordening (bestemmingsplannen).

1.1 Natuurbeschermingswet en Natura 2000

Natura 2000

Natura 2000 is een netwerk van beschermde gebieden in de Europese Unie, dat wordt opgebouwd ter behoud en herstel van biodiversiteit. De Nederlandse Natura 2000-gebieden vormen een essentiële schakel in de internationale vliegroute van vele soorten trekvogels. Een aantal natuurgebieden is van bijzonder internationaal belang, zoals de Waddenzee, de duinen en de laagveenmoerassen. Voor een aantal planten- en diersoorten, die meer of minder onder druk staan, zoals de Noordse woelmuis, de Grote vuurvlieder en de Groenknolorchis heeft Nederland ook een grote internationale verantwoordelijkheid. Met de Nederlandse bijdrage aan Natura 2000 wordt voorkomen dat de natuur in Europa verder achteruitgaat. Om dit Natura 2000-netwerk in Nederland adequaat in stand te houden, te herstellen en te beschermen is het nodig om hieraan een wettelijk regime te verbinden: de Natuurbeschermingswet 1998.

Natuurbeschermingswet

De Natuurbeschermingswet 1998 is op 1 oktober 2005 in werking getreden. Daarmee verankerde Nederland de gebiedsbescherming van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in nationale wetgeving. De Natura 2000-gebieden die in het kader van deze richtlijnen zijn vastgesteld, worden ook wel Vogelrichtlijn- c.q. Habitatrichtlijn-gebieden of Speciale beschermingszones genoemd. Handelingen die deze gebieden schaden zijn verboden, tenzij de Provincie vergunning verleent. Habitatrichtlijngebieden zijn aangewezen vanwege bijzondere habitattypen en soorten. Vogelrichtlijngebieden zijn aangewezen ter bescherming van leefgebieden van bedreigde vogels en trekvogels. De soorten en habitattypen waarvoor een gebied is aangewezen, worden de 'kwalificerende waarden' genoemd.

De Natuurbeschermingswet 1998 schrijft voor dat er voor ieder Natura 2000-gebied een aanwijzingsbesluit moet worden opgesteld waarin heldere instandhoudingsdoelen zijn vastgelegd. Op dit moment is nog bij veel Natura 2000-gebieden sprake van een ontwerp-aanwijzingsbesluit. Op basis daarvan worden de komende jaren beheerplannen ontwikkeld. Daarin is vastgelegd hoe habitattypen en soorten in een Natura 2000-gebied beschermd worden en welke activiteiten in en om de Natura 2000-gebieden zijn toegestaan. Voor een aantal Natura 2000-gebieden is het beheerplan gereed en is het ontwerpbesluit omgezet in een aanwijzingsbesluit.

Beschermde Natuurmonumenten

Onder de huidige Natuurbeschermingswet is het onderscheid tussen Staatsnatuurmonumenten en Beschermde Natuurmonumenten vervallen. Beide vallen onder de noemer Beschermde Natuurmonumenten. Als Beschermde Natuurmonumenten binnen Natura 2000-gebieden liggen, worden de natuurwaarden en het natuurschoon waarvoor deze gebieden onder de oude wet zijn aangewezen, opgenomen in de instandhoudingsdoelstellingen van het betreffende Natura 2000-gebied. Het oude beschermingsregime treedt terug. Handelingen in of rondom Beschermde Natuurmonumenten die buiten de Natura 2000-gebieden liggen, zijn verboden als ze schadelijk kunnen zijn voor het natuurschoon, voor de natuurwetenschappelijke betekenis of voor dieren en planten in dat gebied, of als ze het Beschermde Natuurmonument ontsieren. Dit geldt echter niet als de minister van LNV of de provincie een vergunning heeft verleend.

Externe werking

De kwaliteit van Natura 2000-gebieden is mede afhankelijk van de ruime omgeving. Als een activiteit die buiten een beschermd gebied plaats zal vinden, negatieve gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, moet deze beoordeeld worden. Locale en regionale overheden mogen in bestemmingsplannen geen ontwikkelingen mogelijk maken die in potentie een bedreiging voor Natura 2000-gebieden inhouden. Dit geldt voor nieuwe ontwikkelingen maar in beginsel ook voor bestaand gebruik.

Activiteiten op korte afstand van een Natura 2000-gebied kunnen kwalificerende soorten in het Natura 2000-gebied verstoren of verontrusten. Ook activiteiten op grotere afstand van een Natura 2000-gebied kunnen gevolgen hebben voor Natura 2000-gebieden, zoals hydrologische effecten (bijvoorbeeld als gevolg van grote grondwateronttrekkingen) en een toename van vliegverkeer. Verstoring treedt ook op wanneer kwalificerende soorten vanuit het Natura 2000-gebied gebruik maken van de omgeving en dat gebruik door ruimtelijke ontwikkelingen minder mogelijk wordt. Een dergelijke situatie kan zich voordoen bij een soort als de Wespandief, die binnen een straal van zeven kilometer rond zijn nest foerageergebieden bezoekt. Als een Natura 2000-gebied is aangewezen als broedgebied voor deze soort, zijn hiermee ook zijn foerageergebieden rond het Natura 2000-gebied beschermd. De bescherming van Natura 2000-gebieden is dus ook buiten de gebiedsgrenzen van kracht. Dit wordt aangeduid met de term externe werking.

Toetsing volgens de Natuurbeschermingswet

Als er nieuwe activiteiten in of nabij een Natura 2000-gebied plaatsvinden, moet oriënterend onderzoek uitwijzen of er een kans is dat deze significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van de Natura 2000-gebieden hebben. Deze oriëntatie is de Voortoets. Er zijn drie uitkomsten daarvan mogelijk (ministerie van LNV 2005):

- 1 Er is zeker geen negatief effect. Dit betekent dat er geen vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 nodig is.
- 2 Er is wel een mogelijk negatief effect, maar dit is zeker geen significant negatief effect. Dit betekent dat een vergunning moet worden aangevraagd die vergezeld moet gaan van de zogenaamde Verslechterings- en verstoringstoets.
- 3 Er is een kans op een significant negatief effect. Dan moet een vergunningsprocedure worden gevolgd die vergezeld moet gaan van een Passende beoordeling. Hiervoor is onderzoek nodig op basis van de beste wetenschappelijke kennis ter zake. Als op grond hiervan wederom blijkt dat niet valt uit te sluiten dat het plan significante gevolgen heeft voor het gebied, kan de provincie slechts een vergunning verlenen als voldaan wordt aan de zogenaamde 'ADC-criteria'. Dat wil zeggen dat er geen

alternatieven (A) voor het plan zijn, er een dwingende reden van groot openbaar belang (D) met het plan is gemoeid en vóór de ingreep compensatie van natuurwaarden (C) is gerealiseerd.

In een korte natuurtoets of quickscan is meestal de Voortoets opgenomen in de teksten over gebiedsbescherming. Een Verslechterings- en verstoringstoets of een Passende beoordeling valt buiten de reikwijdte van een quickscan.

1.2 Overige vormen van gebiedsbescherming

De Ecologische hoofdstructuur (EHS) is onderdeel van het rijksbeleid voor een netwerk van natuurgebieden door Nederland. De provincies zijn verantwoordelijk voor een invulling van de EHS is een provinciale EHS. Waar de grenzen nog globaal zijn vastgesteld, moeten onomkeerbare ingrepen voorkomen worden. Na vaststelling van de exacte grenzen zijn ruimtelijke ingrepen binnen de EHS niet toegestaan, indien deze leiden tot aantasting van de wezenlijke waarden van het gebied. In uitzonderingsgevallen kan de provincie de natuurwaarden en functies van het EHS-gebied laten wijken voor andere functies van groot maatschappelijk belang. De initiatiefnemer dient deze belangen en mogelijke alternatieven uitgebreid te motiveren. Daarnaast dienen compenserende dan wel mitigerende maatregelen te worden uitgevoerd (ministerie van LNV 2003).

Op provinciaal niveau kan regelgeving zijn ontwikkeld om in weidegebieden mogelijkheden te creëren voor een extra bescherming van foeragerende watervogels tijdens de winter en weidevogels. Zo kunnen gebieden zijn aangewezen als ganzenfoerageergebied en/of weidevogelgebied. De bescherming van de overige natuurgebieden is veelal geregeld in bestemmingsplannen die zijn opgesteld krachtens de Wet op de Ruimtelijke Ordening.

2. SOORTBESCHERMING

2.1 Flora- en faunawet

In de Flora- en faunawet is de bescherming geregeld van soorten die in die wet zijn genoemd. Deze soorten zijn ingedeeld in beschermingscategorieën (Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten). Daarnaast geldt voor alle in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving de 'zorgplicht'. Vanaf 26 augustus 2009 geldt een gewijzigde aanpak betreffende de beoordeling van ontheffingsaanvragen.

Zorgplicht

De zorgplicht houdt in dat iedereen dient te voorkomen dat zijn handelen nadelige gevolgen voor flora en fauna heeft. Als dat niet mogelijk is, dienen die gevolgen zoveel mogelijk beperkt of ongedaan gemaakt te worden (artikel 2). De zorgplicht geldt altijd, zowel voor beschermde als onbeschermde soorten. Bij overtreding zijn er overigens geen sancties.

Beschermde soorten

In de Flora- en faunawet heeft de overheid van nature in Nederland voorkomende planten- en diersoorten aangewezen die beschermd moeten worden. Ook de beschermde soorten onder de Europese richtlijnen (Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn) zijn hierin opgenomen. De bescherming houdt in dat het verboden is om beschermde, inheemse planten te beschadigen (artikel 8). Het is ook verboden om beschermde, inheemse dieren te doden, verontrusten, dan wel hun nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen te beschadigen, te vernielen, uit te halen of te verstoren (artikelen 9 tot en met 12).

Zorgvuldig handelen

'Zorgvuldig handelen' (artikelen 2b, 2c, 2d en 16c AMvB) gaat verder dan het voldoen aan de zorgplicht. Dit begrip is gekoppeld aan de beschermde soorten waarvoor ontheffing kan worden aangevraagd. Niet-zorgvuldig handelen is strafbaar. Zorgvuldig handelen vereist altijd een inspanning om te overzien wat de beoogde ingreep teweeg zal brengen. Een initiatiefnemer moet bijvoorbeeld altijd vooraf inventariseren welke beschermde, niet-vrijgestelde soorten aanwezig zijn in een gebied waar een ingreep is gepland. Ook moet hij in redelijkheid alles doen of laten om te voorkomen, of zoveel mogelijk te beperken, dat de artikelen 8-12 van de Flora- en faunawet worden overtreden. De eerste stap daartoe is een goede planning, bijvoorbeeld om verstoring van dieren in de voortplantingstijd te voorkomen.

Beschermingsregimes

In 2005 is een aantal wijzigingen van Algemene Maatregelen van Bestuur (AMvB) bij de Flora- en faunawet in werking getreden. Hierdoor is het beschermingsregime van inheemse beschermde planten en dieren vastgelegd. Er zijn vier beschermingscategorieën, namelijk voor de soorten in tabel 1, 2 en 3 en de vogels. De indeling van de soorten is bepaald door de zeldzaamheid of de mate van bedreiging van soorten in Nederland, waarbij ook de aangewezen onder de Habitatrichtlijn zijn ingepast. Het gaat om de volgende beschermingscategorieën en de beoordeling voor projecten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling:

- 1 Licht beschermde soorten van tabel 1. Voor deze soorten geldt een algehele vrijstelling.
- 2 Middelzwaar beschermde soorten van tabel 2. Dit zijn soorten waarvoor bij ruimtelijke ontwikkeling vrijstelling mogelijk is, mits aantoonbaar wordt gewerkt conform een door LNV goedgekeurde gedragscode.
- 3 Zwaar beschermde soorten van tabel 3. Bij verstoring daarvan kan een ontheffing nodig zijn.
- 4 Vogels.

Een ontheffing is een toestemming om in een bepaald geval af te kunnen wijken van een of meer verbodsbepalingen, zoals deze zijn vastgelegd in de artikelen 8 t/m 13 van de Flora- en faunawet.

Tabel 1.

Deze tabel bevat licht beschermde, algemeen voorkomende planten- en diersoorten, zoals Zwanenbloem, Bruine kikker, Bosmuis, Bunzing en Egel. De wetgever gaat ervan uit dat verlening van vrijstelling voor deze soorten geen afbreuk doet aan hun huidige, gunstige staat van instandhouding. Bij ruimtelijke ontwikkeling hoeft voor de verstoring van deze soorten geen ontheffing te worden aangevraagd. Uiteraard geldt wél de zorgplicht (zie hiervoor).

Tabel 2.

De tweede categorie betreft middelzwaar beschermde soorten. Hieronder is beschreven hoe met verstoring van deze soorten moet worden omgegaan bij gebruik van een gedragscode en zonder het gebruik daarvan.

Wanneer de beoogde werkzaamheden worden uitgevoerd volgens een gedragscode, hoeft voor de verstoring van soorten van tabel 2 geen ontheffing te worden aangevraagd. De gedragscode vermeldt hoe bij het uitvoeren van de werkzaamheden schade aan planten en dieren en hun verblijfplaatsen kan worden voorkomen of zoveel mogelijk wordt beperkt. De gedragscode die voor vrijstelling is vereist, moet goedgekeurd zijn door LNV en van toepassing zijn op de beoogde activiteit. Op de site van LNV zijn alle goedgekeurde gedragscodes beschikbaar die door verscheidene brancheorganisaties zijn opgesteld. Er

moet aantoonbaar volgens de gedragscode worden gewerkt om te voldoen aan de bewijslast. Dit betekent dat de werkprocessen gedocumenteerd moeten worden.

Als er geen gedragscode wordt gebruikt bij de uitvoering van de beoogde werkzaamheden, moet bij overtreding van de artikelen 8-12 een ontheffing worden aangevraagd. De toetsing die dan plaatsvindt, betreft een 'lichte toets'. Hierbij wordt getoetst of de activiteiten de gunstige staat van instandhouding van een soort in gevaar brengen. Deze toets vereist dat er inzicht moet zijn in de betekenis van het plangebied als leefgebied voor de soort in relatie tot de omliggende populaties. Als dat inzicht niet bestaat, dient daar onderzoek naar plaats te vinden (omgevingscheck). Dat kan betekenen dat ook onderzoek buiten het plangebied nodig is. De aanvraag wordt beoordeeld aan de hand van de volgende criteria:

- In welke mate wordt de functionaliteit van de vaste voortplantings-, rust- en/of verblijfplaats aangetast door uw activiteiten?
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

Indien kan worden aangetoond dat de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen van een soort wordt gegarandeerd, hoeft er bij een ruimtelijke ontwikkeling geen ontheffing te worden aangevraagd ten aanzien van soorten uit tabel 2. Dat betekent vrijwel altijd dat, aantoonbaar opgenomen in de plannen, voldoende mitigerende en/of compenserende maatregelen worden uitgevoerd. Is die garantie niet te geven (bijvoorbeeld doordat de mitigerende maatregelen mogelijk niet afdoende zijn), dan moet alsnog via een ontheffingsaanvraag aan LNV worden gevraagd om te bepalen of een ontheffing nodig is.

Tabel 3.

Dit betreft zwaar beschermde soorten. Deze tabel bevat de soorten die zijn vermeld in Bijlage 1 Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten en de soorten die zijn vermeld in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Wanneer ten aanzien van een of meer soorten uit Bijlage 1 of Bijlage IV verbodsbepalingen worden overtreden door een ruimtelijke ontwikkeling, kan een ontheffingsaanvraag nodig zijn, die wordt getoetst aan de volgende criteria:

- In welke mate wordt de functionaliteit van de vaste voortplantings-, rust- en/of verblijfplaats aangetast door de activiteiten?
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?
- Is er een wettelijk belang?
- Is er een andere bevredigende oplossing?

Voor een ontheffing moet aan alle criteria zijn voldaan.

Voor de Bijlage 1-soorten van tabel 3 kan ontheffing worden aangevraagd op grond van de belangen die in het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten zijn genoemd. Bij een ruimtelijke ingreep kan het om de volgende belangen gaan:

- Bescherming van flora en fauna.
- Volksgezondheid of openbare veiligheid.
- Dwingende reden van openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor milieu, wezenlijk gunstige effecten.
- Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

Voor de Bijlage IV-soorten van tabel 3 geldt dat er alleen vrijstelling mogelijk is op grond van de wettelijke belangen die in de Habitatrichtlijn zijn genoemd. Deze zijn:

- Bescherming van flora en fauna.
- Volksgezondheid of openbare veiligheid.
- Dwingende reden van openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor milieu, wezenlijk gunstige effecten.

Het belang van een ruimtelijke ontwikkeling geldt voor deze soorten dus niet.

Indien kan worden aangetoond dat de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen van een soort wordt gegarandeerd, hoeft er bij een ruimtelijke ontwikkeling geen ontheffing te worden aangevraagd ten aanzien van soorten uit tabel 3. Dat betekent vrijwel altijd dat, aantoonbaar opgenomen in de plannen, voldoende mitigerende en/of compenserende maatregelen worden uitgevoerd. Is die garantie niet te geven (bijvoorbeeld doordat de mitigerende maatregelen mogelijk niet afdoende zijn), dan moet alsnog via een ontheffingsaanvraag aan LNV worden gevraagd om te bepalen of een ontheffing nodig is.

Vogels

Tijdens werkzaamheden moet rekening worden gehouden met de broedperiode van vogels. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen, maar van veel vogelsoorten is bekend dat de broedperiode ligt tussen half maart en half juli. Het is voor de wet van belang of broedgevallen aanwezig zijn die door de werkzaamheden kunnen worden verstoord. De meeste soorten zijn elk broedseizoen in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik vallen alleen tijdens de broedperiode onder bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet. Voor verstorende werkzaamheden buiten de broedperiode is dus geen ontheffing nodig. Er is evenmin ontheffing nodig voor het nemen van maatregelen vooraf aan de broedperiode, die de vestiging van vogels voorkomen. Ontstaan er binnen of nabij het plangebied toch nesten die kunnen worden verstoord, dan dienen de werkzaamheden te worden gestaakt tot na de broedperiode.

Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het gehele jaar gebruiken, zijn jaarrond beschermd. Er is in augustus 2009 door LNV een indicatieve lijst gepubliceerd van jaarrond beschermde vogelnesten, waarin vijf categorieën zijn te onderscheiden. Daarin zijn bijvoorbeeld Gierzwaluw, Kerkuil, Ransuil, Roek en Sperwer opgenomen. Eén van de categorieën betreft soorten die geen jaarrond beschermde verblijfplaats hebben, maar wel vaak terugkeren naar de locatie waar zij het vorige jaar gebroed hebben. Dat geldt bijvoorbeeld voor zwaluw- en spechtsoorten.

Indien kan worden aangetoond dat de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen van de vogelsoorten op bovengenoemde lijst wordt gegarandeerd, hoeft er bij een verstoring geen ontheffing te worden aangevraagd. Dat betekent vrijwel altijd dat er een omgevingscheck van belang is om te kunnen bepalen of nabij het plangebied voldoende leefruimte beschikbaar is. Een deskundige bepaalt dan of er voldoende gelegenheid is voor de soort om zelfstandig een vervangend nest te vinden in de omgeving. Is dit niet het geval, dan moet, voor zover mogelijk, een alternatief nest worden geboden. Is dat ook niet mogelijk, dan moet ontheffing worden aangevraagd.

Voor vogels geldt dat alleen ontheffing kan worden verkregen op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Deze belangen zijn:

- Bescherming van flora en fauna.
- Veiligheid van het luchtverkeer.
- Volksgezondheid of openbare veiligheid.

Het belang van een ruimtelijke ontwikkeling geldt voor deze soorten dus niet.

2.2 Rode Lijsten

Nederland heeft voor een aantal bedreigde en kwetsbare planten- en diergroepen Rode Lijsten samengesteld. De doelstelling van de Rode Lijst is het bieden van duurzame bescherming aan een soort en zijn leefgebied. De Rode Lijst bestaat uit Nederlandse soorten die vanwege hun aantalsverloop of kwetsbaarheid speciale aandacht nodig hebben om hun voorkomen in ons land veilig te stellen. Hoewel de Rode Lijsten officieel door het ministerie van LNV zijn vastgesteld, hebben ze geen juridische status. Wel verwacht het ministerie van LNV van de verschillende overheden en terreinbeherende organisaties dat zij bij beleid en beheer rekening houden met de Rode Lijsten. Een aantal Rode-Lijstsoorten is ondergebracht in de Flora- en faunawet. Op 26 augustus 2009 zijn wijzigingen uitgevoerd in de soortenlijsten van de Rode Lijst.

3. ECOLOGISCHE BEOORDELING

Bij een ecologische beoordeling dient onderzocht te worden of de beoogde plannen een bedreiging vormen voor beschermde (natuur)gebieden in de regio en/of beschermde soorten.

Gebiedsbescherming

Ten aanzien van gebiedsbescherming komen de volgende vragen aan de orde:

- 1 Liggen er beschermde (natuur)gebieden in het plangebied of nabije omgeving?
- 2 Heeft de activiteit mogelijk (significant) negatieve gevolgen voor de beschermde gebieden?
- 3 Zijn die gevolgen te voorkomen?
- 4 Welke consequenties heeft dat voor de plannen (conclusies)?

Binnen de Natuurbeschermingswet vormen de eerste drie vragen de zogenaamde 'Voortoets'.

Er wordt gebruik gemaakt van websites van LNV en de provincie om te bepalen waar de grenzen liggen van beschermde gebieden. Op de website van LNV zijn de gegevens beschikbaar van alle Natura 2000-gebieden, zoals het (ontwerp)aanwijzingsbesluit met de instandhoudingsdoelen en begrenzing.

Soortbescherming

Ten aanzien van soortbescherming komen de volgende vragen aan de orde:

- 1 Komen in het plangebied beschermde en kritische soorten en vegetaties voor?
- 2 Zo ja, worden deze bij realisatie van het plan geschaad en kan dat voorkomen worden?
- 3 Zijn er vanuit de wet- en regelgeving bezwaren tegen de plannen?

Relevante soorten en vegetaties

Voor de eerste stap zijn overzichtswerken, websites en andere bronnen geraadpleegd en is veldonderzoek uitgevoerd. Daarbij is vaak ook informatie van derden betrokken. Er is daarbij vooral gelet op soorten die in het kader van de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet zijn beschermd,

soorten die zijn opgenomen in de Rode Lijst en soorten die een indicatie geven van bepaalde ecologische kwaliteiten van het plangebied.

Bronnen

Voor de ecologische beoordeling wordt per soortgroep gebruik gemaakt van de meest recente informatiebronnen over de verspreiding van soorten in Nederland. Er wordt is in een aantal overzichtswerken en op betrouwbare websites nagegaan welke bijzondere en beschermde planten- en diersoorten er in (de ruime omgeving van) het betreffende plangebied voorkomen.

Veldonderzoek

De natuurwaarden worden eveneens onderzocht aan de hand van een veldbezoek. Hierbij wordt gelet op (sporen van) de aanwezigheid van beschermde en kwetsbare soorten in het plangebied. Daarnaast wordt beoordeeld voor welke beschermde soorten (die in de omgeving kunnen voorkomen) de ecologische randvoorwaarden in het plangebied aanwezig zijn. Het veldonderzoek is tevens van belang om een inschatting te kunnen maken van effecten die samenhangen met de beoogde activiteiten tijdens en na voltooiing van de werkzaamheden.

Effecten en beoordeling

Na de beschrijving van de relevante soorten die in en nabij het plangebied voorkomen, volgt een overzicht van de te verwachten effecten van de ingreep op de ecologische kwaliteiten van het plangebied. Deze verstoringen kunnen verder reiken dan de grenzen van het plangebied. We maken hier volgens de voorschriften van LNV in Werken aan Natura 2000 (ministerie van LNV 2004) onderscheid in vijf soorten effecten, onder te verdelen in kwantitatieve effecten (winst of verlies van habitats), kwalitatieve effecten (chemische effecten, fysieke effecten en verstoring) en achteruitgang in ruimtelijke samenhang (versnippering). Het gaat in alle gevallen om effecten die een verstoring veroorzaken van de (beschermde) soorten en van de functionaliteit van hun leefgebied.

De beoordeling vindt plaats aan de hand van de natuurwetgeving (Natuurbeschermingswet, Flora- en faunawet en Wet Ruimtelijke Ordening (i.c. Ecologische Hoofdstructuur). Bovendien kan een beoordeling nodig zijn ten aanzien van provinciale regelgeving, zoals betreffende ganzenfoerageergebied en weidevogelgebied. Het kan nodig zijn dat de initiatiefnemer contact opneemt met de provincie wanneer effecten op kunnen treden ten aanzien van ganzenfoerageergebied en weidevogels. Indien negatieve effecten kunnen optreden ten aanzien van de instandhoudingsdoelen van een Natura 2000-gebied of een Beschermd Natuurmonument, kan het nodig zijn om een vergunning volgens de Natuurbeschermingswet aan te vragen.

Wanneer verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet kunnen worden overtreden, dienen mitigerende en/of compenserende maatregelen in de plannen te worden opgenomen. Wanneer door dergelijke maatregelen de functionaliteit van het leefgebied gegarandeerd is, is er geen ontheffing nodig (paragraaf 2.1).

Bezoekadres

Suderwei 2
9269 TZ Feanwâlden

Postadres

Postbus 32
9269 ZR Feanwâlden
Telefoon 0511 47 47 64
Fax 0511 47 27 40
info@altwym.nl

www.altwym.nl